ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2551

บทความพิเศษ

จริยธรรมสำหรับนักการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

โดย ศ.ดร. ปรัชญา เวสารัชช์

วิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ

โดย ศ.ดร.ดิน ปรัชญาพฤทธิ์

ฉันได้งาน เพราะผู้ตรวจการแผ่นดิน

โดย พันวิชณ์ โรจนตันติ

วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน

ISSN 1685-3865

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2551

4

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

1193 อาคารเอ็กซิม ชั้น 20 ถนนพหลโยธิน สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2299-0400 โทรสาร 0-2299-0484

สายด่วน 1676 (ฟรีทั่วประเทศ)

website: www.ombudsman.go.th

วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน

Journal of Ombudsman

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2551
ISSN 1685 - 3865

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
The Office of the Ombudsman

พิมพ์ครั้งที่ 1
จำนวน 1,200 เล่ม
มิถุนายน 2552

คณะผู้จัดทำ

วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน

เจ้าของ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ที่ปรึกษา นางวิยะดา สิมะเสถียร

บรรณาธิการ นายรักษเกชา แฉ่ฉาย

กองบรรณาธิการ นางณัฏฐา มูนจินดา
นายดนัย จันทิม
นางอัจฉราพร พิบูลย์สมบัติ
นางนลินพรรณ ไวสืบข่าว
นางสาวชาลินี ถนัดงาน
นายอดิศร ร่มสนธิ์
นางสาวทัศนีย์ คล้ายดี
นางสาวกิตติยา โสภณโภไคย

ฝ่ายต่างประเทศ นางนงนุช ทานิล

ฝ่ายศิลป์และประชาสัมพันธ์ นางสาวรัตนสิริ ดวงวิชัย

สถานที่ติดต่อ ศูนย์ศึกษาผู้ตรวจการแผ่นดิน
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
1193 อาคารเอ็กซิม ชั้น 20 ถนนพหลโยธิน
สามเสนใน พญาไท กทม. 10400
โทรศัพท์ 0 - 2357 - 1746
โทรสาร 0 - 2357 - 1753

001-002 »¡Ë¹éÒã¹ Ë¹éÒ 001-002.pmd 2 2/7/2552, 10:38

ฉันได้งาน เพราะผู้ตรวจการแผ่นดิน

พันวิชณ์ โรจนตันติ *

“สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน” (ขณะนั้น คือ “สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา”) ฟังดูแล้วอาจไม่คุ้นหูและบทบาทหน้าที่ที่สำคัญก็อาจไม่เด่นชัดนักสำหรับคนที่ยังไม่รู้จักสำนักงานดี ผมได้เริ่มเข้าทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่สอบสวนตั้งแต่เดือนกรกฎาคมปี 2545 และได้เริ่มเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองที่จะช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐคนหนึ่งได้อย่างไร เรื่องร้องเรียนโดยเฉลี่ยกว่าสิบเรื่องต่อเดือนที่ได้รับมอบหมายให้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผมนั้น มีความหลากหลาย ในเรื่องเหล่านั้น มีทั้งเรื่องที่สรุปตีความได้ง่ายและกฎหมายรองรับที่จะแก้ปัญหาให้ได้ แต่บางกรณีก็เป็นเรื่องที่ซับซ้อน หากไม่ศึกษาให้ถี่ถ้วนก็อาจนำไปสู่บทสรุปที่ผู้ร้องเรียนอาจไม่ได้รับความยุติธรรมได้

เมื่อมองย้อนกลับไปในกรณีร้องเรียนที่ผมได้ทำสำเร็จมา ผมประทับใจเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนท่านหนึ่ง กรณีการบรรจุเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 ทั้งนี้เนื่องจากผมสามารถช่วยให้ข้อพิพาทดังกล่าวเปลี่ยนไปเป็นโอกาสการทำงานที่ดีสำหรับผู้ร้องเรียนท่านนั้น และผมก็หวังว่า จากวันนั้น ผู้ร้องเรียนดังกล่าวคงจะได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 อย่างมีความสุขอยู่ทุกวันนี้

* เจ้าหน้าที่สอบสวน สำนักติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

กรณีร้องเรียนนั้น เริ่มจากว่า ผู้ร้องเรียนได้สอบแข่งขันเพื่อบรรจุเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 ด้วยวุฒิการศึกษาขั้นต่ำคือ ม.3 ซึ่งเป็นการสอบประจำปี 2545 และผู้สอบผ่านจะมีสิทธิในการบรรจุตำแหน่งดังกล่าว โดยจะมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สอบผ่าน และมีผลต่อการได้รับการเรียกบรรจุได้ในระยะเวลา 2 ปี

เรื่องราวนี้คงจะไม่มีปัญหาอะไร หากไม่มีเหตุการณ์บังเอิญเกิดขึ้น กล่าวคือ ผู้จัดสอบ (คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล (ก. อบต.)) ได้กำหนดเกณฑ์ใหม่ โดยเปลี่ยนจากวุฒิการศึกษาของผู้สอบขั้นต่ำจาก ม. 3 เป็น ปวช. ส่งผลให้ผู้ที่ผ่านการสอบและมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อซึ่งรอการบรรจุแต่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ปวช. นั้น ถูกตัดสิทธิ์หรือหมดโอกาสในการบรรจุเป็นข้าราชการตามตำแหน่งที่เดิมสอบได้โดยปริยาย

กรณีนี้ หากไม่คิดอะไรมาก ก็น่าจะเป็นไปตามที่ผู้จัดสอบต้องการได้ แต่หากมองถึงผู้ที่สอบได้แล้ว และกำลังรอการเรียกตัวที่จู่ๆ ก็หมดโอกาส ด้วยว่า เขาคนนั้น อยู่ในเงื่อนไขเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ปวช. และเรื่องนี้ ก็ได้มาอยู่ในความรับผิดชอบของผมที่จะต้องหาทางออกที่เป็นธรรมต่อผู้ร้องเรียนท่านนั้น ซึ่งผมเองก็มีแต่ความหวังที่จะช่วยให้ผู้ร้องเรียนผ่านปัญหานี้ไปได้ และได้รับสิทธิ์ตามที่ตนสอบได้ เพราะนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือผู้ร้องเรียนท่านนี้แล้ว ยังเป็นการช่วยผู้ที่อยู่ในกรอบปัญหาเดียวกันรายอื่น ๆ รวมทั้งเป็นการสร้างความชัดเจนและแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐต่อไปในอนาคตด้วย

ผมเริ่มนำเรื่องนี้มาศึกษา และตรวจสอบข้อเท็จจริง ตามเอกสารที่ได้รับ ผมยังพบอีกว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวมีเวลาในการทำงานไม่มากนัก ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนอยู่ในข่ายการถูกเรียกบรรจุภายในวันที่ 8 มกราคม 2547 และจะถูกตัดสิทธิ์ได้หากข้อร้องเรียนนี้ไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้ภายในวันดังกล่าว ในขณะที่เรื่องได้เข้ามาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผมในเดือนพฤศจิกายนของปี 2546

ในเบื้องต้น ผมคิดว่า การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผู้สอบได้แล้ว ไม่น่าจะทำได้ เนื่องจากจะเป็นการตัดสิทธิของผู้ที่ได้รับสิทธิ์นั้นไปแล้ว แต่การสรุปที่จะคัดเลือกพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ 1ด้วยวุฒิการศึกษาปวช. นั้น ได้ผ่านการรับรองจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ไปเรียบร้อยแล้ว

อย่างไรก็ดี เมื่อผมติดต่อคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบลเพื่อขอคำชี้แจง ผมก็ได้พบว่า เรื่องนี้ยังน่ายินดีที่หลายฝ่ายได้ช่วยกันแก้ปัญหาอยู่ เนื่องจาก ก.อบต. ได้ประชุมหารือในวันที่ 25 ธันวาคม 2546 แล้ว และได้ข้อสรุปว่าจะไม่ตัดสิทธิ์ผู้ที่อยู่ในบัญชีรายชื่อก่อนการออกหลักเกณฑ์ปรับปรุงใหม่นี้ ซึ่งนั่นหมายถึงผู้ร้องเรียน และผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขเดียวกันกับผู้ร้องเรียนก็จะได้สิทธิ์ตามเดิม แต่จะได้ก็ต่อเมื่อรองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ลงนามรับรองเรื่องดังกล่าว

ปัญหานี้จึงอยู่ที่ว่า การลงนามรับรองเรื่องของรองอธิบดีฯ จะต้องให้แล้วเสร็จก่อน 8 มกราคม 2547 เพื่อให้ผู้ร้องเรียนใช้สิทธิ์ของตนได้ทัน ดังนั้น งานของผมอีกประการหนึ่งคือการให้เอกสารดังกล่าวได้ผ่านการลงนามจากรองอธิบดีฯ แม้ว่าท่านจะมีงานและภารกิจที่เร่งด่วนอยู่เป็นรายวันก็ตาม ซึ่งการจะรอหนังสือให้เป็นไปตามขั้นตอนราชการและมติมีผลใช้บังคับในทางกฎหมายอย่างสมบูรณ์นั้น ดูเหมือนว่าจะเป็นไปได้ยาก เพราะนับจากวันที่ 25 ธันวาคม 2546 ถึงวันที่ 8 มกราคม 2547 นั้น ผมมีเวลาทำงานเพียง 8 วันทำการเท่านั้น และเป็นช่วงสิ้นปีที่เอกสารจะมีความล่าช้าเนื่องจากเทศกาลขึ้นปีใหม่

ผมได้ขอคำปรึกษาเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในขณะนั้น (นายปราโมทย์ โชติมงคล) และได้ขอให้ท่านพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่จะหาวิธีการเร่งด่วนให้เรื่องนี้ลุล่วงไปได้ ผมได้ข้อสรุปถึงทางออกให้เป็นการส่งเอกสารด้วยโทรสาร และการโทรศัพท์ติดต่อ อีกทั้งท่านเลขาธิการฯ ก็ได้กรุณาติดต่อด้วยอีกทางหนึ่งเพื่อให้เรื่องที่ผมได้รับมอบหมายนั้นผ่านไปได้ด้วยดี

ผมทราบว่า เอกสารทั้งหมดได้รับการลงนามในเย็นวันที่ 7 มกราคม 2547 ซึ่งผมยินดีเป็นอย่างมากที่เรื่องได้รับการรับรองทันเวลา สิ่งสุดท้ายที่ผมจะต้องดำเนินการให้ทัน เพื่อช่วยเหลือผู้ร้องเรียน คือ การหาวิธีการให้มติดังกล่าวจากคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล (ก. อบต.) ถึง คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล จังหวัดที่กำลังจะตัดสิทธิของผู้ร้อง (ก.อบต.จังหวัด) ให้ทันในวันที่ 8 มกราคม 2547 ทั้งนี้ เนื่องจากวันเดียวกันนี้เป็นวันที่ ก. อบต.จังหวัดดังกล่าว กำหนดให้ผู้ที่อยู่ในบัญชีรายชื่อจำนวน 100 คน มารายงานตัวพร้อมยื่นเอกสารที่แสดงว่าบุคคลนั้นมีคุณสมบัติตรงตามที่เกณฑ์ปรับปรุงใหม่ระบุ และยังมีข้อกำหนดอีกว่า หากมีผู้ที่ยังไม่พร้อมก็ให้รอเรียกครั้งต่อไป

สำหรับผู้ร้องเรียนดังกล่าว สิทธิในการอยู่ในบัญชีรายชื่อกำลังจะหมดลงในเดือนกุมภาพันธ์ 2547 และ เป็นที่ชัดเจนว่า การเรียกบรรจุครั้งถัดไปหลังวันที่ 8 มกราคม 2547 คงจะไม่เกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2547 แน่นอน

ดังนั้น แม้ว่าการที่ผมทราบว่าท่านอธิบดีฯ ได้ลงนามแล้ว แต่ผมก็ต้องนำเอกสารนั้นไปให้ถึง ก. อบต.จังหวัดดังกล่าว ภายในวันที่ 8 มกราคม 2547 เพราะเป็นวิธีเดียวที่จะช่วยให้ผู้ร้องเรียนได้รับสิทธิ์ได้ ทั้ง ๆ ที่ผมทราบดีว่า ก. อบต.จะส่งเรื่องถึง ก. อบต.จังหวัดดังกล่าวตามขั้นตอนของราชการก็ตาม

ผมเฝ้ารอว่าเอกสารจาก ก. อบต. ที่ลงนามจากรองอธิบดีฯ จะถึงมือผมเมื่อไร ตั้งแต่คืนวันที่ 7 มกราคม และในวันที่ 8 มกราคม 2547 ดูเหมือนจะเป็นวันที่ผมจำได้ดีในการทำงานของผมในรอบปี เพราะผมได้รับโทรสารจาก ก. อบต. แต่เช้า และในเวลาเดียวกันผมก็รีบส่งโทรสารต่อไปทันทีและได้โทรศัพท์ประสานกับ ก. อบต. จังหวัดดังกล่าว ทราบว่าได้รับเอกสารเรียบร้อยแล้วในเวลา 08.30 น.

ณ เวลา 09.00 น. ก.อบต.จังหวัดดังกล่าวได้นัดผู้ที่ขึ้นบัญชีรายชื่อผู้รอรับการบรรจุทั้ง 100 คน ให้มารายงานตัวเพื่อบรรจุผู้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ปรับปรุงใหม่

และตัดสิทธิ์ผู้ที่ไม่อยู่ในข่ายที่เกณฑ์ปรับปรุงใหม่นั้นกำหนด ดังนั้น การที่โทรสารจากผมไปถึง ก. อบต.จังหวัดดังกล่าว ทันในเวลาจึงเป็นความสำเร็จผมในงานชิ้นนี้ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ดูแลประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรมภายใต้กรอบการทำงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ความทรงจำในการทำงานของผมครั้งนี้ เป็นความทรงจำที่ดียิ่งขึ้น เมื่อผมได้รับจดหมายขอบคุณจากผู้ร้องเรียนท่านนี้ และได้รับทราบว่าผู้ร้องเรียนท่านนี้ได้รับการบรรจุเข้าทำงานเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 ตามความตั้งใจแล้ว

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

หากไม่ได้รับความเป็นธรรม
จากข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ
ใช้สิทธิร้องเรียน
ไม่เพียงเพื่อตัวท่าน แต่เพื่อส่วนรวม

โทร. 1676 (ฟรีทั่วประเทศ)

www.ombudsman.go.th